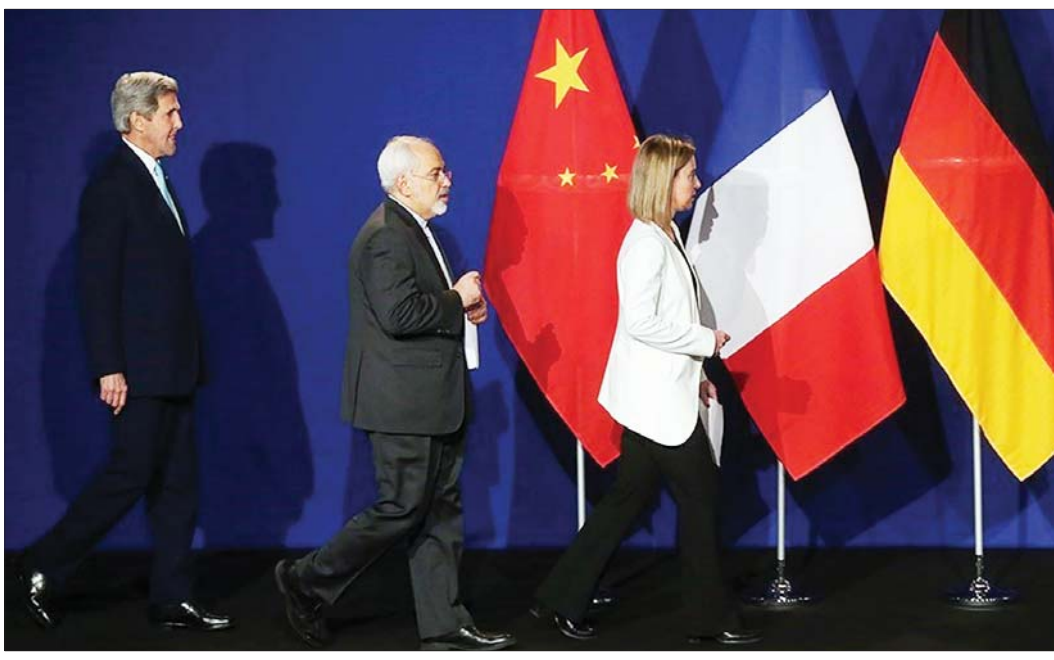

در گفت‌وگو با کارشناسان و حقوقدانان بررسی شد الزامات حقوقی بیانیه لوزان

بالاخره انتظارها به پایان رسید و قدرت‌های جهانی در برابر حقوق مسلم ایرانیان سر تعظیم فرود آوردند. بیانیه لوزان خط بطلانی شد بر تمام روزهای سختی که بر اثر تحریم‌ها بر ما تحمیل شده بود و ایرانیان با استقامت و ایستادگی جامعه جهانی را به زانو در آوردند. برای بررسی و نقد حقوقی بیانیه لوزان پای صحبت‌های اساتید و حقوقدانان بین‌الملل نشستیم تا نظرات آنها را در رابطه با جایگاه حقوقی این بیانیه جویا شویم.

● **بیانیه لوزان دارای آثار حقوقی است**

دکتر یوسف مولایی، عضو هیات علمی دانشکده حقوق دانشگاه تهران در گفت‌وگو با «قانون» در نقد حقوقی بیانیه لوزان تصریح کرد: اقداماتی که مقامات مسئول و رسمی کشورها در سطح بین‌المللی انجام می‌دهند هم بار حقوقی دارد و هم بار سیاسی. نکته مهم اینجاست که این توافقنامه چه مقدار طرفین را متعهد می‌کند؟ برای پاسخ باید به متن این بیانیه مراجعه شود که در متن چارچوب و سرفصل‌ها بیان شده است و به طور کامل به جزئیات پرداخته نشده است.

این حقوقدان بین‌الملل خاطر نشان کرد: مقامات سیاسی ۶ کشور همراه با ایران به مدت ۸ روز با هم بر سر یک متن مذاکره می‌کنند و اعلامیه یا موافقت‌نامه ژنو که ناظر بر طرح اقدام مشترک است باید در کنار هم دیده شود و باید گفت این توافق ادامه همان روندی است که بحث حقوقی همراه با بار حقوقی مختص خود است تا طرفین را متعهد کند، ولی ضمانت اجرای حقوقی داخل این بیانیه است و تا زمانی که این متن نهایی نشود فعلاً الزامی ایجاد نمی‌کند. در صورت نهایی شدن توافق، طرفین می‌توانند با اقدامات متقابل خود در مقابل نقض تعهدات طرف دیگر به عکس‌العمل‌های حقوقی مبادرت ورزند. به هر حال این موضوع بحث تفصیلی دارد.

مولایی در ادامه افزود: این بیانیه فعلاً الزام آور نیست تا زمانی که نهایی شود، ولی آثار حقوقی در سطح بین‌المللی دارد به این صورت که هر یک از طرفین در صورتی که بعد از مذاکرات به اصول این بیانیه پایبند نباشد اولین اثر آن این است که کشور نقض کننده در سطح جهانی قابل اعتماد نخواهد بود. بنابراین، این مسئله می‌تواند به اعتبار کشور لطمه وارد کند.

هر کدام از این کشورها (ایران یا کشورهای (D+) اگر نخواهند در مسیر حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات حرکت کنند این بدان معناست که می‌خواهند از گزینه‌های غیر مسالمت‌آمیز بهره ببرند که در راستای همان بحث معروف گزینه‌های روی میز مطرح می‌شود.

بنده با توجه به ظرفیت‌های حقوق بین‌الملل و ساختار جامعه بین‌الملل و فرآیند طی شده و گزینه‌هایی که در مقابل ایران وجود دارد در مجموع معتقدم این بیانیه و پیرو آن توافق آتی از نفع کشور ایران و ملت خواهد بود، زیرا بخشی از دستاوردهای هسته‌ای ایران در مسیر فعالیت صلح‌آمیز حفظ شده است.

وی در مورد محدودیت‌هایی که به کشور ایران تحمیل می‌شود نیز توضیح داد: این محدودیت‌ها موقتی خواهد بود و در بازه زمانی

یوسف مولایی
استاد دانشگاه:

هر یک از طرفین در صورتی که بعد از مذاکرات به اصول این بیانیه پایبند نباشد اولین اثر آن این است که کشور نقض کننده در سطح جهانی قابل اعتماد نخواهد بود

بعد از راستی‌آزمایی محدودیت‌ها احتمالاً برداشته خواهد شد به علاوه اینکه به موازات این راستی‌آزمایی تحریم‌ها نیز برداشته خواهد شد و مابه‌مسیر عادی مناسبات بین‌المللی باز خواهیم گشت. این استاد دانشگاه در پایان عنوان کرد: بعد از توافقی که قرار است در تیرماه حاصل شود در صورت تخطی کشورها باید گفت علاوه بر ضمانت‌های اجرایی که حقوق بین‌الملل مطرح کرده و مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها و پرداخت خسارت و... اعتبار بین‌المللی کشورهای تخطی‌کننده نیز صدمه می‌بیند و کشور ناقض تعهدات، احترام و اعتبار بین‌المللی خود را از دست خواهد داد.

● **بیانیه لوزان در قامت یک توافقنامه بین‌المللی**

حسین احمدی‌نیز: دکترای حقوق بین‌الملل

حسین احمدی‌نیز کارشناس حقوق بین‌الملل: با وجود اینکه این توافق در قالب یک اعلامیه قرائت شد، آثار آن بین‌المللی تجلی پیدا می‌کند و برای طرفین لازم الاجرا می‌شود

در نقد حقوقی بیانیه لوزان به «قانون» گفت: به‌زعم بسیاری از تحلیلگران بین‌المللی در ۵۰ سال اخیر، اولین بار بوده که این بیانیه و انتظار برای خواندن آن و توجه به مفاد آن، چنین مورد توجه جامعه جهانی بوده است. اکنون این سوال مطرح می‌شود که این بیانیه چقدر در دنیای حقوق بین‌الملل بار حقوقی پیدا می‌کند. آیا یک سند حقوقی الزام‌آور است؟ یا یک توافق بین‌المللی در قالب موافقت‌نامه‌های نزاکتی؟

وی ادامه داد: قبل از هر چیز برای فهم بیشتر موضوع به سراغ عهدنامه وین در زمینه حقوق معاهدات ۱۹۶۹ می‌رویم. طبق این عهدنامه «معاهده به معنی توافق بین‌المللی است» که میان کشورها به صورت کتبی منعقد شده و مشمول حقوق بین‌الملل باشد، اعم از اینکه در

حسین تقوی‌حسینی نماینده مجلس: بیانیه حق غنی‌سازی و انرژی هسته‌ای را به رسمیت شناخته است ولی حدود و ثغور و نحوه اجرای آن و لغو تحریم‌ها، نوع پژوهش و تحقیق ما و همچنین نوع نظارت‌ها مشخص نیست

سندی واحد یا در دو یا چند مرتبه به هم آمده باشد، قطع نظر از عنوان خاص آن. این کارشناس حقوق بین‌الملل تصریح کرد: از سوی دیگر با بررسی زمان و مشکلات نگارش و بیان توافق ملاحظه می‌شود که طرفین این توافق بنا هنر و ظرافت خاصی تمامی موارد اختلاف را تبیین کرده و تمامی اعضا بر سر مفاد کلی و جزئیات آن به نتیجه واحد رسیدند. وزرای امور خارجه دولت‌های طرف این توافق با هماهنگی کامل با نهاد‌های داخلی خود و پس از فراز و نشیب‌های زیاد به متن نهایی رسیده و آن را بایان کردند.

احمدی‌نیز خاطر نشان کرد: به‌با در نظر گرفتن متن این بیانیه ملاحظه می‌شود که با وجود اینکه این توافق در قالب یک اعلامیه قرائت شد، آثار آن بلافاصله در دنیای حقوق بین‌الملل تجلی

پیدا می‌کند و برای طرفین لازم‌الاجرا می‌شود. بنابراین این بیانیه نمی‌تواند یک موافقت‌نامه سیاسی یا نزاکتی تلقی شود. وی افزود: چون وفق قواعد حقوق بین‌الملل و بر اساس نرم‌های آن تنظیم شده و فوراً با حقوقی و اجرایی پیدا می‌کند و تخلف از مفاد آن نیز برای هر یک از اعضا مستلزمیت بین‌المللی به همراه خواهد داشت. لذا این بیانیه یک دکلمیشن اعلامیه ساده یا نزاکتی محسوب نمی‌شود. بلکه در شکل و قامت یک توافق بین‌المللی (اگرمان) قرار می‌گیرد. از سوی دیگر تشریفات تنظیم و آثار حقوقی مترتب بر آن همگی حاکی از تحقق یک توافق بین‌المللی حقوقی و حتی در زمره معاهدات قانون‌ساز قرار می‌گیرد که برای نمونه می‌توان به لغو تمامی قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد در باب اعمال تحریم‌ها علیه ایران استناد کرد. چون چنین امری صرفاً از یک سند حقوقی الزام‌آور قانون‌ساز بر می‌آید. از دیگر سوسو نام این توافق مهم نیست که بیانیه یا توافقنامه یا معاهده و... باشد. زیرا کنوانسیون وین تصریحاً این امر را بیان کرده و کارکرد و اثرگذاری آن را مد نظر قرار می‌دهد. لذا با توجه به آثار ناشی از این توافق بین‌المللی و اهمیت آن و تاثیرگذاری آن بر جامعه بین‌المللی و طرفین و پایبندی طرفین به رعایت مفاد آن نشان از حقوقی بودن این توافق خواهد بود.

این و کیل دادگستری توضیح داد: این توافقنامه برآیند نبل به نتیجه تمامی طرفین یک موضوع پیچیده بین‌المللی است. این برآیند شکل و ساختار حقوقی داشته و بلافاصله رکن اجرایی پیدا می‌کند. لذا می‌توان آن را توافقنامه بین‌المللی یا همان اگرمان حقوقی تلقی کرد با واجد آثار حقوقی خاص خود. بر همین مبنا بوده است که تیم کارشناسی و حقوقی طرفین درگیر نام آن نبودند بلکه نگران مفاد آن بودند اما آنچه مهم است بار حقوقی آن و نتایج، تعهدات و پایبندی طرفین به مفاد آن خواهد بود اما مهم‌تر از همه آثار مثبت آن برای ایران و ایرانیان خواهد بود که یک دستاورد مهم بین‌المللی برای ایران تلقی می‌شود.

● **خطوط قرمز شفاف نیستند**

تقوی‌حسینی، نماینده مجلس شورای اسلامی نیز در گفت‌وگو با «قانون» در نقد بیانیه لوزان تصریح کرد: آنچه در حال حاضر به عنوان بیانیه صادر شده چارچوب مفهومی برای تهیه و تدوین توافق است بدین معنا که این بیانیه توافق محسوب نمی‌شود اما از اظهار نظر اوپاما و کاخ سفید موگرینی و همچنین اگرها و مگرها در بیانیه آمده است نگرانی‌های زیادی را ایجاد می‌کند زیرا در این بیانیه برخی از خطوط قرمز کشور ما شفاف نیست و باید منتظر بمانیم و بیشتر بررسی شود تا بتوان در مورد آن قضاوت کرد.

این نماینده مجلس افزود: بیانیه حق غنی‌سازی و انرژی هسته‌ای را به رسمیت شناخته است ولی حدود و ثغور و نحوه اجرای آن و لغو تحریم‌ها، نوع پژوهش و تحقیق ما و همچنین نوع نظارتی که مطرح شده است. مشخص نیست در بیانیه از نظام نوین بازرسی نظارت یاد شده است و ما محتوای این نظارت بازرسی را نمی‌دانیم و این مسائل جای بحث و گفت‌وگو دارد. وی در پایان تاکید کرد: ملاک عمل دوطرفه توافقی است که مکتوب می‌شود و به امضای رسد.

قانون

حقوق و قضا

سال دوم شماره ۴۸۳ ۱۶ صفحه
شبهه ۱۵ فروردین ۱۳۹۴
۱۴ جمادی الثانی ۱۴۲۶ ۱۴ آوریل ۲۰۱۵

hoghghi@ghanoondaily.ir

اهالی حقوق

خداحافظی با پدر آیین دادرسی کیفری ایران

علی گنجی
کارشناس حقوقی

در فضای حقوقی ایران نام دکتر محمود آخوندی با «آیین دادرسی کیفری» گره خورده است و حتی برخی او را پدر آیین دادرسی کیفری ایران می‌دانند. محمود آخوندی روز بیستم اسفند ۱۳۱۲ در شهرستان اهر دیده به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی، متوسطه و دوره مقدماتی حوزه را در اهر و تبریز گذراند. بعد از آن تحصیلات خود را در دانشکده حقوق دانشگاه تهران ادامه داد و محضر اساتیدی همچون سید حسن امامی، موسی عمید، ابراهیم یاد، عبدالحسین علی‌آبادی، احمد متین‌دفتری، آیت‌الله محمد سنکلیجی، آیت‌الله محمد مشکوه، محمد صفدری، شیخ محمود شهبایی، قاسم زاده، اصغر پورهمایون، محمود کیهان، حسن دادبان و... که همگی از اساتید مطرح حقوقی بودند، بهره‌فرآوری برد. در دوران دانشجویی علاقه‌ بسیاری به شغل قضاوت پیدا کرده بود، چنان که در خاطرات ایشان آمده است: «زمانی که دانشجوی حقوق بودم، هر وقت مقابل کاخ عظیم دادگستری می‌گذشتم، آنجا را چنان حسرتی تماشا می‌کردم که بدین می‌لرزید. تمام آرزوی من این بود که روزی برسد تا من هم مثل قضاتی که در آن کاخ مشغول به خدمت‌اند، بتوانم در آن کاخ زبیا و با عظمت به خدمت قضایی مشغول شوم». با این حال زمانی که از دانشگاه تهران فارغ التحصیل شد ۲۳ سال داشت و یکی از شرایط پذیرش قضات داشتن حداقل سن ۲۵ سال بود. به همین خاطر مدتی به تحصیل در رشته علوم سیاسی مشغول شد اما خودش در این باره می‌گوید: «علوم سیاسی پاسختم علاقه من نبود. سیاستمدار ظاهر و باطن یکسان ندارد. یک رنگ نیست. من صداقت را می‌پسندم. دوره راناقص گذاشتم و برای ادامه تحصیل در رشته حقوق راهی کشور سوئیس شدم. من به همان دانشگاهی پا گذاشتم که شادروان محمد مصدق در آن درس خوانده بود. من در این دوره پایان‌نامه دکترای خود را در باره حقوق جزای اسلامی نوشتم...». دکتر آخوندی بعد از بازگشت به

ایران در آزمون استخدامی قضات پذیرفته شد. حدود یکسال را در دادگستری تبریز به کارآموزی گذراند و پس از آن زادگاه خودش شهرستان اهر را برای خدمت قضایی انتخاب کرد. مدتی بعد نیز بازرس شعبه دادرسی تبریز شد. در همین دوران دانشگاه‌تازه‌تاسیس ملی «شهید بهشتی کنونی» از دانشگاه‌نشانی که یکی از بهترین دانشکده‌های حقوقی جهان را داشت در خواست کرده بود تا استادی را برای تدریس حقوق جزا و جرم‌شناسی معرفی کند. دانشگاه نشانی پاسخ این درخواست را چنین داد: «یک دانشجوی ایرانی به نام آقای از این دانشگاه فارغ التحصیل شده است. او می‌تواند برای شما همکار خوبی باشد. بهتر است به سراغ او بروید اگر پذیرفت در این رابطه پی‌نیز خواهید شد.» دانشگاه ملی با پیگیری فراوان ایشان را پیدا کرد و از وی دعوت به همکاری کرد. با پذیرش این دعوت محل خدمت قضایی آخوندی به کرج انتقال یافت و این آغاز دوره جدیدی از زندگی ایشان بود. بعد از این علاوه بر کار در دادگستری، تدریس در دانشگاه‌ها و پژوهش‌های علمی نیز به فعالیت‌هایش اضافه شد. آخوندی در این دانشگاه علاوه بر تدریس، در سمت‌های مختلف دیگر نیز خدمت می‌کرد و در نهایت ریاست دانشکده حقوق را بر عهده گرفت. با این حال هیچگاه همکار خود را محدود به دانشگاه ملی نکرد و که دیگر استاد صاحب‌نامی بود تا جایی که می‌توانست دانشجویان دیگر دانشگاه‌ها را نیز از علم و تجربه خود محروم نمی‌کرد. از تالیفات ایشان می‌توان به بیش از ۱۰ مقاله علمی پژوهشی و چند کتاب اشاره نمود. اما مهم‌ترین و مشهورترین تالیفات ایشان یک دوره یازده جلدی آیین دادرسی کیفری است که جلد نخست آن به ده‌ها دفعه نیز بنابر گفته‌های خودشان در آینده نزدیک منتشر خواهد شد. تالیف و تدوین مجموعه‌های جامع و کامل از آیین دادرسی کیفری تصمیمی بود که استاد از همان ابتدا گرفته بود زیرا جای چنین اثری را در حقوق ایران خالی می‌دید. حضور در فضای علمی هیچگاه ایشان را از فعالیت‌های عملی باقضایی دور نکرد. به طوری که همکارانشان با نظام قضایی ایران تا سال ۱۳۸۳ ادامه پیدا کرده بود. البته سال ۱۳۶۱ به بهانه عدم پایبندی به ارزش‌های اسلامی برای مدتی باز نشست شدند اما مدتی بعد مانند بسیاری از بزرگان حقوقی با عزت و احترام به دادگستری دعوت شد. نهایتاً در سال ۱۳۸۳ خودشان در خواست باز نشستگی کردند و آیت‌الله شاهرودی نیز موافقت کردند. استاد محمود آخوندی از چهره‌های مستقل و محبوب حقوقی کشور ماست و برای اهالی حقوق‌الگوی بسیار خوبی به شمار می‌آید. خاطرات خودنوشت ایشان در سال ۱۳۸۹ با عنوان «هم‌قرن در دادگستری» به چاپ رسید که داستان یک عمر زندگی را روایت می‌کند. این کتاب حاصل نیم‌قرن حضور مداوم ایشان در امر قضا و دانشکده‌های حقوق است که خیلی خوب و منصفانه نظام قضایی و فضاهای علمی را در دوره‌های مختلف پیش از انقلاب و بعد از انقلاب، مقایسه می‌نماید. به طوری که سبب نگاه و تحلیل مخاطبان، به‌ویژه دانشجویان حقوق و علوم قضایی را بالا می‌برد. دکتر آخوندی در سوم فروردین ۱۳۹۴ دارفانی را تارک گفت. یادش گرامی.

معاون حقوقی رئیس جمهور:

همدلی و همزبانی ملت و دولت با رعایت حقوق متقابل تحقق می‌یابد

امین زاده خاطر نشان کرد: دولت یازدهم به دنبال این است که احترام به حقوق مردم جزئی از فرهنگ عمومی شود و در این راستا برای همه شهروندان، حق زندگی، آزادی بیان و روزنامه‌ها و رسانه‌ها، شفافیت اقتصادی و جلوگیری از رانت‌ها و غیره از بخش‌های مهم حقوق شهروندی محسوب می‌شود.

معاون حقوقی رئیس جمهور با اشاره به تاثیرگذاری اجرای این سند در جامعه افزود: اجرای مطلوب این سند موجب افزایش بیش از پیش اعتماد و اطمینان در جامعه که لازمه توسعه و پیشرفت است، می‌شود و در این زمینه با وزارتخانه‌های مختلف از جمله آموزش و پرورش، صدا و سیما و ورزش و جوانان هماهنگی‌های لازم صورت گرفته است. معاون حقوقی رئیس جمهور گفت: تاکنون بیش از دو هزار نظر مردمی و ۲۰۰ مقاله علمی و پژوهشی

معاون حقوقی رئیس جمهور با اشاره به اهمیت نهادینه کردن حقوق شهروندی در کشور گفت: همدلی و همزبانی ملت و دولت با رعایت حقوق متقابل تحقق می‌یابد. الهام امین‌زاده در جریان بازدید از طرح پرورش ماهی در قفس شهید مهدی قاسمی در شریعت‌آباد نوشهر، در گفت‌وگو با خبرنگاران اظهار داشت: شعار اساسال با رعایت حقوق و اعتماد متقابل دولت و مردم محقق شده و موجب نهادینه شدن حقوق شهروندی در جامعه و در نهایت دستاوردهای بزرگی برای کشور می‌شود.

وی تصریح کرد: منشور حقوق شهروندی که مشتمل بر بخش‌ها و فصل‌های حقوق فردی و جمعی است، یکی از دستاوردهای دولت تدبیر و امید محسوب می‌شود، که هم‌اکنون منتظر تأیید رئیس‌جمهور است.

امین زاده بر ضرورت آشنایی مردم با قوانین تاکید کرد و گفت: در حوزه قضا پرونده‌هایی تشکیل می‌شود که عمده افسراد مرتبط با پرونده‌ها خلافی را مرتکب نشده‌اند و ریشه این گرفتاری‌ها در ناآگاهی مردم از قوانین است که آنان را ناچار به مراجعه و تشکیل پرونده در دستگاه‌های قضایی می‌کند.

وی تصریح کرد: در حوزه معاونت حقوقی رئیس‌جمهور هدفمان کاهش اختلافات بین دستگاه‌های اجرایی است تا از این طریق، مشکلات گرفتاری‌های مردم در زمینه حقوقی نیز کمتر شود و بر اساس اصل ۱۳۴ قانون اساسی متولی حل اختلاف بین دستگاه‌های اجرایی هستیم که به‌صورت

رایگان انجام می‌شود.

معاون حقوقی رئیس‌جمهور درباره نتیجه مذاکرات هسته‌ای افزود: نتیجه این مذاکرات به اراده سیاسی طرف مقابل بستگی دارد و نیاز به عزم جدی تمامی کشورها می‌باشد. ایران دارد و نمایندگان ایران نیز با مذاکرات حقوق ملت و کشور بدنیا می‌آید و دنیا هستند. وی خاطر نشان کرد: در این مذاکرات مسائل سیاسی مورد نظر بر طرف شده است و هم‌اکنون بیشتر تمرکز روی مسائل فنی و

بر خورد با عاملان شهادت مأموران انتظامی

ناشاس در یکی از ایستگاه‌های نوروزی موقت در پارک گمبوعه شهرستان حمیدیه در اهواز به شهادت رسیدند و همچنین دو نفر دیگر از مأموران زخمی شدند.

دادستان حمیدیه از برخورد قاطع و بدون اغماض دستگاه قضایی با اشرار خبر داد و گفت: اقدامات لازم برای شناسایی اشرار و عاملان شهادت سه تن از مأموران نیروی انتظامی انجام شده است.

امیر ابراهیمی با اعلام این خبر گفت: برخورد با خاطیان و مسببان ناامنی از اولویت‌های ما است و برای برخورد جدی با مجرمان و اشرار آماده هستیم. وی افزود: دستورات قضایی لازم برای شناسایی افراد صادر شده است و نتیجه نهایی در روزهای آینده اعلام می‌شود.

به گزارش میزان، ساعت سه بامداد روز ۱۳ فروردین ماه سال ۹۴ سه نفر از مأموران نیروی انتظامی در حمله افراد

توسعه عدالت قضایی با همدلی

جمهور سابق و دانه در شت‌های اقتصادی را اجرا کردیم گفت: قوه قضاییه با صلابت، اقتدار، عدالت و انصاف محاکمه را بر گزار کرده است و افراد مهمی محاکمه و حتی محکوم شدند.

معاون فرهنگی قوه قضاییه با استناد به فرمایشات مقام معظم رهبری، راهکار توسعه عدالت قضایی را همدلی و همزبانی دولت و ملت برای توسعه این امر مهم تاکید کرد و گفت: اقتدار قوه قضاییه در رسیدگی به پرونده‌های مهم سیاسی، اقتصادی و پرونده‌های خاص همواره زبانه زده است. به گزارش میزان، حجت‌الاسلام هادی صادقی توضیح داد: اقتدار قوه قضاییه در رسیدگی به پرونده‌های سنگین و مهم سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در سال گذشته نشان داد که دستگاه قضایی بدون ملاحظات جناحی، به طور عادلانه، منصفانه و بی‌طرف عمل کرده است. وی با بیان اینکه در سال ۹۳ محاکمه معاون اول رئیس